

Vrijdag 7 september 1917 – ochtendeditie

Tussenkomst voor Belgische veroordeelden.

Het Huisgezin verneemt, dat het lid van de tweede kamer voor Eindhoven, de heer Van Best, het initiatief heeft genomen tot een actie om voor de ter dood veroordeelde burgemeester van Hamont, die in Nederland vele familieleden heeft, gratie te bekomen. Op zijn verzoek heeft onze minister van buitenlandse zaken terstond stappen ondernomen te Berlijn. Thans verkeren deze maatregelen in een stadium, dat de afwikkeling spoedig tegemoet gezien mag worden. Mr. Van Best heeft ook de tussenkomst van de nuntiatuur te Brussel gevraagd. Deze berichtte goede hoop te hebben, dat de stappen tot het gewenste resultaat zullen leiden.

Ook vier zusters Ursulinen te Hamont zijn om gelijke redenen als burgemeester Keupen gevangen genomen. Het zijn moeder Josepha en moeder Louise, beiden Franses, moeder Herman, een Nederlandse, nl. mej. Eras uit Tilburg, en moeder Bergmans, een Engelse. Ook voor deze zusters worden stappen ondernomen om hun invrijheidstelling te bewerken.

De kapelaan van Hamont, een Nederlander uit Jabeek in Limburg afkomstig, is eveneens door de Duitsers gevangen genomen.

Berlijn, 6 september. Officieel. Legergroep Rupprecht: In Vlaanderen bleef de gevechtswerkzaamheid der artillerie over en weer krachtig, vooral tussen het Houthulstersbos en het kanaal Ieper-Komen. Na het vallen van de avond vielen de Engelsen tussen de van Ieper naar Poelkapelle en Zonnebeke leidende weg tweemaal met sterke strijdkrachten onze linies aan. Beide aanvallen braken in ons vuur en in een handgemeen, met talrijke verliezen.

Berlijn, 6 september. Officieel avondbericht: Ten noordoosten van Ieper en bij Lens zijn sterke gedeeltelijke aanvallen der Engelsen misgelopen.

Berlijn, 6 september. In de nieuwe geschutslag, die sedert enige dagen in Vlaanderen woedt, vermochten de Engelsen tot dusver, ondanks de grote samentrekking van batterijen, de vuurovermacht niet te verkrijgen. De eerste infanterieaanvallen, welke zij in de avond van 5 september op de geschutslag lieten volgen, leidden tot een zware Engelse nederlaag.

In de streek ten oosten van Ieper zwol het Britse artillerievuur driemaal aan tot een roffelvuur; daarop begonnen om tien uur de Engelse aanvallen op St.-Juliaan. Een samengevat vuur wees de stormgolven reeds grotendeels voor de Duitse stellingen af. Zij, die de schansen bereikten, werden in gevechten van man tegen man teruggeworpen. Om elf uur herhaalden de Engelsen hun aanvallen, die op eenzelfde mislukking uitliepen.

Aan de kust was het geschutvuur heftig. Oostende werd vanaf het land beschoten, zonder dat militaire schade werd aangericht.

Uit België.

Havre, 6 september. Een officieel document bericht, dat de wegvoeringen van Belgische burgers, grijsaards en kinderen aanhouden in de streken van België, die bedreigd worden door de opmars der bondgenoten. De weggevoerden worden naar Brugge, Gent en Brussel gezonden. De Duitsers gaan voort burgers op te vorderen voor verdedigingsarbeid.

De gezondheidstoestand van de bevolking in bezet België.

Men schrijft ons:

Over de gezondheidstoestand der bevolking in bezet België doen onheilspellende geruchten de ronde. Reeds vernamen wij een en ander over het toenemen van het aantal sterfgevallen, over vermagering, vermindering van het arbeidsvermogen en zo meer. Dezer dagen kwam ons een wetenschappelijk rapport onder de ogen, opgesteld door dr. van Caneghem betreffende de ziekteverschijnselen in de stad Brugge. Het lezen van dit rapport is huiveringwekkend. Wij knippen er het volgende uittreksel uit:

Haast al onze collega's constateren een verontrustende vermeerdering van de gevallen van tuberculose; een geneesheer verklaart, dat onder zijn betalende klanten één patiënt op zes door die kwaal is aangetast. In de heelkundige polikliniek voor vrouwen telde men, bij een bezoek, 20 zieken op de 35, die op consult kwamen, welke behandeling behoeften voor lymfeklierontsteking van tuberculeuze aard, dus 57 procent, dus meer dan de helft van de zieken, en dat nog slechts voor één vorm van de tuberculose. In de heelkundige polikliniek van het hospitaal voor mannen moeten de gevallen van uitwendige tuberculose toegenomen zijn in een verhouding van ongeveer 1000 procent. In de orthopedische dienst zijn 93 procent der patiënten in behandeling voor aandoeningen van lymfeklierontsteking van tuberculeuze aard, terwijl die verhouding vroeger minder dan 60 procent was. In dezelfde orthopedische dienst behandelde men voor de oorlog jaarlijks 2 of 3 gevallen van tuberculose van de wervelkolom. Gedurende de 5 eerste maanden van 1916, en dat onder een bevolking van ongeveer dezelfde getalsterkte behandelde men er vier, en gedurende hetzelfde tijdsbestek in 1917 twintig gelijkstaande met een verhoging van 500 procent. Een specialiteit voor neus-, keel- en ooraandoeningen deed eenvoudig volgens alfabetische orde, op louter toeval dus, een keus onder de 104 zieken van zijn kosteloze raadpleging, die hij gedurende de eerste zes maanden van 1914 behandeld had, en ontdekte 7

gevallen van tuberculose, waaronder geen enkel geval van huidziekte of van lymfeklierontsteking van tuberculeuze aard, 2 twijfelachtige gevallen van long- en keeltuberculose. In 1917 telt hij onder de 104 laatste zieken, die zich bij hem voor kosteloze raadpleging aanboden, 39 gevallen van tuberculose, waaronder 4 gevallen van huidziekte, 23 gevallen van lymfeklierontsteking, 5 twijfelachtige gevallen en 2 gevallen van long- en keeltuberculose, dat is een vermeerdering van 700 procent.

Hierbij moet opgemerkt worden dat men slechts rekening houdt met de zieken, die de geneesheer over hun tuberculeuze aandoening komen raadplegen. De klinische ervaring leert echter, dat een groot aantal van de andere zieken eveneens aan dezelfde kwaal lijden, maar zich aan geen behandeling onderwerpen, of zich voor tuberculose door een andere geneesheer laten verplegen.

Het is niet te verwonderen, dat deze ontzaglijke stijging van het aantal tuberculosegevallen gepaard gaat met een wijziging in de loop der ziekte, wanneer ze zich eenmaal verklaard heeft: de meeste geneesheren stippen het veelvoudig karakter der koortsige, dus der ernstige, vormen aan, terwijl ze een snellere ontwikkeling dan in andere tijden vaststellen en zich beklagen over de moeilijkheid om hun zieken te verplegen. Wij zelf hebben zieken, wiens toestand tot dusver tamelijk bevredigend was en wiens aandoening eerder een verdoofd karakter droeg, plotseling zien kwijnen en spoedig sterven, van het oogenblik, waarop melk, boter, vlees enz. en verwarming ontbraken ... Een van onze zieken, 30 jaar oud en moeder van een huisgezin, die vroeger niet hoestte, werd plotseling na zes weken zonder vuur en met onvoldoende voeding te zijn gebleven, door een snelle zweervormige tuberculose van gans het strottenhoofd aangedaan en bezweek na enkele weken.

De eensgezindheid onder de geneesheren en de waarde van de statistieken zijn voldoende om ons te laten besluiten dat het hier geen inbeelding, maar wel degelijk een al te werkelijk gevaar geldt, waarvan wij op het huidig oogenblik nog al het gewicht niet kunnen beseffen, maar dat nu reeds ganse gezinnen treft en onze toekomst bedreigt.”

Dr. van Caneghem vindt de oorzaak van deze geweldige toeneming van de ziekteverschijnselen gedeeltelijk in gebrek aan verwarming gedurende de winter, maar grotendeels in de ondervoeding. In de steden van het etappegebied als Brugge is het voedsel van de bevolking als volgt gerantsoeneerd per dag en per persoon: 300 gram brood, 11 gram vlees, 15 gram reuzel of spek, 13 gram rijst, 18 gram maïzena, 18 gram bonen, 8 gram suiker. Dit rantsoen is ten opzicht van hoeveelheid en van gehalte volstrekt te weinig.

Uit Oostburg meldt men ons:

Donderdagochtend werd van zeven uur tot half tien een hevig roffelvuur gehoord van het westelijk front blijkbaar uit de richting van Ieper.

Vrijdag 7 september 1917 – avondeditie

Rotterdam – Voor de Belgische verminkte soldaten.

In de Dooie is hennamiddag een driedaags liefdadigheidsfeest begonnen, waarvan de opbrengst ten goede zal komen aan het Rotterdams Comité tot oprichting van tehuizen voor Belgische verminkte soldaten.

Van het grote erecomité, dat zich voor dit doel gevormd heeft, maken o.m. deel uit de heren F. J. Goffart, consul-generaal van België, voorzitter, M. Onnen, generaal-majoor, hoofd van de internering hier, A. J. A. Gilissen, lid van de eerste kamer, Ed. Knight-Viruly, viceconsul van België, H. Stulemeyer, wethouder, dr. J. C. J. Bierens de Haan, dr. A. H. M. J. van Rooy, lid van de gemeenteraad.

Het uitvoerend comité, met dr. C. Fauël als voorzitter, heeft voor dit weldadigheidsfeest een uitgebreid programma samengesteld. Voor de muziekkuitvoeringen op de Plaats en in het Salon, die hedenavond, morgen en zondag zullen worden gehouden, heeft het o.m. de medewerking verkregen van Julia Cuypers, Emmy Dorbac, Jos Orelia, R. Merlot, het harmoniekorps van de interneringsgroep van deze stad, de residentie-harmoniekapel, enz. Bovendien treden in de cabaretvoorstellingen, die 's avonds na tien uur in het Salon zullen worden gegeven, een aantal bekende specialisten op. Nico de Haas heeft hier de leiding.

Het aantrekkingspunt van de vele bezoekers, die het comité in de Doele wacht, zal stellig de gezellig ingerichte Vlaamse kermis zijn op de met keurige vlaggen versierde Plaats. De populaire draaimolen, het gezellige poffertjes- en wafelkraam, de altijd druk bezochte schiet- en werptenten hebben natuurlijk voor een goede plaats gezorgd en een flinke recette is hun bij voorbaat verzekerd. Dan heeft de interneringsgroep van Maassluis er een olijke menagerietent en daarnaast een schilderijtentoonstelling, waar de bezoekers zich kunnen vermaken met parodieën op bekende doeken. Ook deze twee vermakelijkheden zullen niet te klagen hebben, voorspellen wij.

Doch geen enkele kermisganger zal vergeten naar het stadhuis te gaan, waar de burgemeester van het feestterrein voortdurend in hoogsteigen persoon aanwezig zal zijn, om heetgebakerde

trouwlustigen, zonder papieren rompslomp, zonder voorafgaande ondertrouw, zonder dito afkondiging, in de echt te verbinden.

En mocht de jonge man en vrouw, amper van het stadhuis teruggekeerd, het huwelijksgeluk te zwaar drukken, dan vinden zij in het politiebureau onder het gemeentehuis gelegenheid, ook alweer zonder vorm van proces, zonder bezoek aan de president van de rechtbank, de trouwakte te vernietigen en hun pas verloren vrijheid te herkrijgen. Voor trouwen zowel als voor scheiden zullen echter geldelijke offers moeten worden geplengd, alles voor het goede doel.

Wie zich misdraagt op de kermis, wordt onmiddellijk door de in de Doele versterkte politiemacht naar het bureel geleid. Er wordt daar kort en snel recht gesproken – op vrijspraak behoeft men heus niet te rekenen – doch de boete kan terstond worden betaald en dan is men weer vrij man.

Cocadorus met zijn onvolprezen welsprekendheid wil ook op dit kermisplezier niet ontbreken, en hij zal wel weer op een groot en aandachtig luisterend gehoor mogen rekenen.

Verder in de tentenrij vraagt verdiende belangstelling een mooie en volledige installatie van het Belgische Rode Kruis en een modelkamer, waar de Belgische invalide soldaat een aangenaam tehuis wacht.

De Vlaamse kantwerksters hebben fraaie lappen tentoongesteld en rekenen op een grote omzet.

Dan zijn er nog tal van met veel smaak versierde bloemenkiosken en verversingstentjes, waar de vriendelijke verkoopsters, allen in Vlaamse boerenklederdracht, het vaste voornemen hebben, de beurs van de kermisbezoekers heel wat lichter te maken.

Zo heeft het ijverige comité er wel voor gezorgd, dat men in de volgende dagen op de Plaats Doele zijn door de oorlogsellende gedrukte stemming voor enige ogenblikken kan vergeten en men helpt dan tevens de kas vullen voor een nobele zaak.

Hedenmiddag zijn de feestelijkheden in tegenwoordigheid van een aantal genodigden op enigszins officiële wijze geopend.

Opgemerkt werden de Belgische gezant baron Fallon met generaal Dossin, de consul-generaal van België de heer F. J. Goffart, viceconsul van België en mevrouw Ed. Knight, de heer J. Seeuwen, consul van Venezuela, dr. A. H. M. J. van Rooij, lid van de gemeenteraad, dr. J. C. J. Bierens de Haan, luitenant-kolonel de Clercq, commandant Morren van de Belgische marine, de heer R. van Loo, president van de Belgische scholen hier ter stede en anderen.

Dr. C. Fauël heette als voorzitter van het uitvoerend comité, de dames en heren welkom en zegde hen dank voor hun tegenwoordigheid waardoor dit derde feest zozeer in waarde stijgt en het schone doel helpt bevorderen, waardoor het werd georganiseerd.

Spreker neemt deze gelegenheid te baat om zijn medeleden van het uitvoerend comité zijn bewondering en dank te betuigen voor hetgeen ze weer tot stand hebben gebracht.

Daarna was het woord aan de heer A. van Gestel, gedelegeerde van het hoofdbestuur. Na de Belgische gezant, baron Fallon, en generaal Dossin in het bijzonder verwelkomd te hebben, getuigde hij met grote dankbaarheid, dat deze Vlaamse feesten de belangstelling van zo velen hebben. Nimmer tevergeefs is een beroep gedaan op deze filantropisch gezinde bevolking, met haar onaantastbaar liefdadigheidsgevoel. En het is niet de eerste maal, dat zij voor het

werk onder de invaliden en ter verzachting van het leed der strijders opgeroepen werden.

Ditmaal zijn wij hier verenigd, aldus spreker, om de feesten van een Vlaamse kermis te vieren. Het Belgisch devies l'Union fait la Force zal bewaarheid worden door de Hollandse vrienden. Want de vereniging is in het ongeluk geschapen en dat alleen is een waarborg voor de grote vriendschap, die altijd tussen de naburige naties zal bestaan.

Spreker zegt het erecomité en verschillende gevers dank voor hun steun, waardoor dit feest kon slagen. Het doel van allen is hetzelfde, namelijk goed doen.

Tenslotte maakte hij melding van een brief, ontvangen van de ministers Renkin en E. Vandervelde te Havre, voorzitters van de Vereniging voor Tehuizen voor verminkte Belgische soldaten, waarin sympathie met het streven wordt te kennen gegeven.

Nadat vervolgens een glas champagne was aangeboden, heeft baron Fallon met de leden van het erecomité, die van het uitvoerend comité en de genodigden, alles bezichtigd wat deze liefdadigheidsfeesten te zien geven.

Londen, 6 september. Officieel avondbericht.

In de nacht van de 5e hebben vijandelijke luchtstrijdkrachten enige bommen geworpen achter onze linies. Er is weinig schade aangericht. In de loop van de dag wierpen onze vliegers acht bommen op spoorwissels bij Gent. In de loop van de nacht hebben onze vliegers acht bommen geworpen op de vlieggampen bij Kortrijk. Gisteren zijn in gevechten vijf vijandelijke machines naar de grond gebracht, vijf andere zijn stuurloos omlaag gedreven. Wij missen drie machines.

Vanochtend hebben wij plaatselijke aanvallen gedaan tegen de linie van vijandelijke versterkingen ten noorden van Frezenberg.

Na scherp vechten, in de loop waarvan omtrent de middag een vijandelijke aanval met zware verliezen voor de vijand werd afgeslagen, werd er enige vooruitgang gemaakt. Wij hebben 28 man gevangen genomen.

Berlijn, 7 september. Officieel. Legergroep Ruprecht. Aan het front in Vlaanderen tussen het Houthulsterbos en Hollebeke terug levendige artilleriestrijd. 's Morgens en 's avonds vielen de Engelsen na roffelvuur onze stellingen ten noorden van de weg Roeselare-leper over 4 km breedte aan. Na korte vinnige strijd werden zij overal teruggeworpen. Het inzetten van drie divisies tot een tegenaanval deed de vijand hevige verliezen lijden, wat door gevangenen werd bevestigd, In het naburige vak deden, na hevige vuurvoorbereiding, Engelse verkenningsafdelingen een aanval, die echter geen succes had.

Een correspondent van De Tijd in Duitsland meldt:

Met volstrekte zekerheid kan ik mededelen, dat de commissie uit bondsraad en rijksdag, die het onderwerp ter beantwoording van de pauselijke nota voorbereidt, een voorstel om België in zijn volle zelfstandigheid te herstellen heeft besproken en dat de beslissing daarover haar beslag heeft gekregen. In de nota van beantwoording zal in aansluiting bij vroegere verklaringen worden vastgesteld, dat Duitsland uit de aard van de verdedigingsoorlog, die het voert, geen reden heeft om blijvend de hand op België te leggen, mits van de andere zijde wordt gewaarborgd, dat het geen afzonderlijke overeenkomsten ten aanzien van zijn zelfstandigheid zou treffen met een of meer ententelanden.

Verder zou aan België slechts een weermacht worden gelaten in overeenstemming met de noodzakelijkheid voor de bewaking van zijn binnenlandse orde en naar evenredigheid met de geleidelijke ontwapening, waartoe de grote mogendheden zouden besluiten en eindelijk zou aan de bevolking van België het recht van zelfbestuur moeten worden toegekend, ook ten aanzien der zogenaamde bestuurlijke scheiding, waarvan het reeds ingevoerde beginsel gehandhaafd zou moeten blijven.

Een andere zinsnede in het ontwerp wekt de verwachting, dat Duitsland niet ongenegen zou zijn om geldelijke steun te verlenen aan een regeling, welke België's economische welvaart zou herstellen, bij welke welvaart ook Duitsland als handeldrijvende buurstaat belang heeft.

Uit België.

Naar aanleiding van het door kardinaal Mercier uitgevaardigd verbod om examen te laten afnemen van leerlingen, die dit jaar voorbereid zijn tot onderwijzer(es) bij het lager onderwijs, is de volgende verordening in het Wet- en Verordeningsblad voor de bezette streken van België verschenen:

Ter wijziging van het koninklijk besluit van 21 september 1884 is toegevoegd: Bijaldien voor de samenstelling van de jury, de vier leden niet in gelijken getale kunnen worden aangeduid onder leerkrachten van het openbaar en van het vrij onderwijs, mogen leerkrachten van het vrij onderwijs worden aangesteld in plaats van leerkrachten van het openbaar onderwijs en omgekeerd.

In geval geen geestelijke leerkracht zitting heeft in de jury voor het afnemen van het examen in de godsdienst en in de zedenleer, zal het

examen in dat vak niet plaats hebben. Het kan evenwel naderhand afgenomen worden, zodra de vereiste leerkrachten beschikbaar zijn.